

## บทที่ 5

### สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research Design) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาและบุหรี่ของเด็กกำพร้าในศูนย์สงเคราะห์เด็กเคอสถานมรกต อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ในเรื่องทักษะความภาคภูมิใจในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้เกี่ยวข้องกับสุราและบุหรี่ ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเด็กกำพร้าอายุระหว่าง 10-18 ปี ในศูนย์สงเคราะห์เด็กเคอสถานมรกต ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 27 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามทั้งหมด 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลด้านคุณลักษณะของประชากร ตอนที่ 2 แบบวัดทักษะความภาคภูมิใจในตนเอง ตอนที่ 3 แบบวัดทักษะการตัดสินใจ ตอนที่ 4 แบบวัดทักษะการแก้ปัญหา ตอนที่ 5 แบบวัดทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้เกี่ยวข้องกับสุราและบุหรี่ ส่วนที่ 2 เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ รูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 7 ขั้นตอน ซึ่งขั้นตอนต่างๆประกอบไปด้วย

- ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความคุ้นเคย
- ขั้นตอนที่ 2 ทำกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งที่ 1 การสร้างทักษะความภาคภูมิใจในตนเอง
- ขั้นตอนที่ 3 ทำกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งที่ 2 สุราและบุหรี่ทำลายชีวิตฉัน
- ขั้นตอนที่ 4 ทำกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งที่ 3 การสร้างทักษะการตัดสินใจ
- ขั้นตอนที่ 5 ทำกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งที่ 4 เรื่องทักษะการแก้ปัญหา
- ขั้นตอนที่ 6 ทำกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งที่ 5 การสร้างทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้เกี่ยวข้องกับสุราและบุหรี่

ขั้นตอนที่ 7 การกระตุ้นเตือนและติดตามผลหลังทำกิจกรรมเป็นระยะ

โดยรูปแบบทักษะชีวิตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นทักษะชีวิตที่สัมพันธ์สอดคล้องกับวัฒนธรรมและความเชื่อของเด็กกำพร้าในศูนย์สงเคราะห์เด็กเคอสถานมรกต ที่ประยุกต์จากแนวคิดทักษะชีวิตขององค์การอนามัยโลก กรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข และกิจกรรมความเชื่อทางศาสนา เป็นกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้ทักษะชีวิตแบบมีส่วนร่วม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 5 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง เป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ ซึ่งประกอบด้วย การบรรยาย การระดมสมอง การสาธิต การแสดงบทบาทสมมติ เกม การอภิปรายกลุ่ม และกิจกรรมความเชื่อทางศาสนา ได้แก่ การร้องเพลง การ

อธิษฐาน การศึกษาพระคัมภีร์ เพื่อฝึกให้เกิดทักษะความภาคภูมิใจในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้เกี่ยวข้องกับสุราและบุหรี่

วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าจำนวนร้อยละ เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติ Paired Samples t-test ซึ่งสามารถสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะของการทำวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

### สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

#### ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปและสถานการณ์ของกลุ่มประชากร

เด็กส่วนใหญ่มีอายุ 10-13 ปี ร้อยละ 70.4 โดยเป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.6 ชาย ร้อยละ 44.4 กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 74.0 และสนุกกับการเรียนเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.9 และทุกคนเคยอ่านพระคัมภีร์และมีข้อพระคัมภีร์ที่ประทับใจ แสดงให้เห็นถึงความใกล้ชิดและความเชื่อที่มีต่อศาสนา และยังแสดงให้เห็นอีกว่าเด็กมีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ แต่ถึงกระนั้นก็พบว่าเด็กมีความเครียดและสาเหตุของความเครียดเกิดจากไม่มีความสุขเกี่ยวกับตัวเองและความขัดแย้งกับผู้อื่น โดยผู้ที่เด็กมักนึกถึงและปรึกษาปัญหาคือ พ่อ/แม่ ร้อยละ 55.6 แม้จะไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ ดังนั้นจึงมองเห็นถึงความยากลำบากเมื่อต้องการคำปรึกษาเพราะเด็กกับพ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน อีกทั้งอยู่ในวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับเพื่อนมาก ต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ๆ ต้องการทำตามตัวเป็นเหมือนเพื่อนจึงทำให้เด็กอาจเลือกตัดสินใจไปในทางที่ผิดได้ แต่อีกด้านหนึ่งก็พบว่าเด็กมีความไว้วางใจในตัวพ่อแม่ประจำบ้านของตัวเองในระดับหนึ่ง ซึ่งเป็นการดีและควรส่งเสริม เพราะจากการสังเกตพฤติกรรมของพ่อแม่ประจำบ้านแต่ละบ้านนั้น ทุกคนปฏิบัติตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก คือรู้จักใช้เวลาว่างเกิดประโยชน์และสอนเด็กให้เรียนรู้ที่จะใช้ชีวิตได้เป็นอย่างดี ซึ่งก็สอดคล้องกับผู้ดูแลของศูนย์สงเคราะห์เด็กแห่งนี้เคยกล่าวไว้ว่า ทางศูนย์สงเคราะห์เด็กได้คำนึงถึงเรื่องคุณสมบัติของผู้ที่จะมาทำหน้าที่นี้เป็นอย่างดี

เด็กมีกิจกรรมที่ชอบทำเวลาว่างได้แก่ อ่านหนังสือ ฟังเพลง/ร้องเพลง/เล่นดนตรี การวาดรูป/ทำงานศิลปะ การเล่นกีฬา จึงควรมีหนังสือที่เด็กชอบ และความสนับสนุนด้านดนตรี งานศิลปะ และการกีฬาอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กมีเพื่อนที่ใช้สารเสพติดเช่นการดื่มสุรา สูบบุหรี่และอื่นๆอยู่ แม้เป็นส่วนน้อยแต่เด็กมีบุคคลในครอบครัวที่ใช้สารเสพติดเช่นการดื่มสุรา สูบบุหรี่และอื่นๆเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นจึงไม่ควรมองข้าม ควรระแวดระวังและป้องกันต่อไป

ส่วนในอนาคตพบว่ามีเด็กบางคนที่คิดจะลองดื่มสุรา สูบบุหรี่ และอื่น ๆ อยู่ โดยมีเหตุผลว่าต้องการทำร้ายตัวเอง ตามเพื่อน อยากรู้ อยากเห็น และต้องการโชว์ จากข้อมูลดังกล่าวได้สะท้อนปัญหาครอบครัว ชีวิตความเป็นอยู่ การได้รับการดูแล การได้รับความรักความอบอุ่นที่เกิดขึ้น ทำให้มองภาพพจน์ของตนเองในด้านลบ การแสดงออกทางพฤติกรรมเพื่อเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ซึ่งทุกสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นเป็นธรรมชาติของวัยนี้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องกระตุ้นเตือนและติดตามเฝ้าระวังพฤติกรรมของเด็กอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งทัศนคติของเด็กส่วนใหญ่ที่คิดว่าการทดลองดื่มสุราและสูบบุหรี่ไม่น่าจะทำให้ติด แสดงให้เห็นถึงความประมาทต่อภัยอันตรายใกล้ตัว จึงนับได้ว่าเด็กยังคงมีความเสี่ยงที่จะเกิดพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อปัญหาการเสพติดสุราและบุหรี่ในอนาคตได้ และในด้านข่าวสาร เด็กมักรับรู้ข่าวสารทาง โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือเรียน และจากบุคคล ดังนั้นเมื่อมีข่าวสารต้องการให้เด็กได้รู้ สามารถให้โดยผ่านทางช่องทางเหล่านี้

**ส่วนที่ 2 รูปแบบทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพติดสุราและบุหรี่ของเด็กกำพร้าในศูนย์สงเคราะห์เด็ก เกอสถานมรกด อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่**

**ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความคุ้นเคย** เป็นกระบวนการแรกของรูปแบบทักษะชีวิต มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กเกิดความคุ้นเคย ส่งผลให้เด็กเกิดความไว้วางใจและมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเด็กกับผู้วิจัย และส่งผลให้เด็กมาเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งด้วยสีหน้าที่ทำทางที่ขี้มึนแถม และกระตือรือร้น

**ขั้นตอนที่ 2 การสร้างทักษะความภาคภูมิใจในตนเอง** มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างทักษะความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กด้านคุณค่าในการรับรู้ตนเองตามความเป็นจริง และเพื่อเรียนรู้คุณค่าตัวเองของเด็ก จากมุมมองของเพื่อน ๆ มีความพอใจกับสิ่งที่ตนเป็นอยู่ในกลุ่มเพื่อน ซึ่งการร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้า การอธิษฐาน และการศึกษาจากพระคัมภีร์ที่เด็กมีความศรัทธานั้น ทำให้พวกเขาเกิดความสุขใจ ความคุ้นเคย ความมั่นคงและได้สร้างให้เกิดความรู้สึภาคภูมิใจในตนเองตามมา และสามารถส่งผลต่อเนื่องแม้ว่าจะจบกิจกรรมแล้ว เด็กยังมีการร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้า การอธิษฐาน และทบทวนคำสอนจากในพระคัมภีร์ ดังนั้นเด็กก็จะมีโอกาสได้เสริมสร้างทักษะด้านนี้อย่างต่อเนื่อง

**ขั้นตอนที่ 3 การสร้างความเข้าใจในเรื่องของสุราและบุหรี่** ในขั้นตอนนี้เป็นการทำให้เด็กได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง เพื่อให้เด็กตระหนักถึงผลกระทบของสุราและบุหรี่ ตระหนักว่า สุราและบุหรี่ เป็นปัญหาใกล้ตัวและตระหนักในโทษพิษภัยและความรุนแรงของสุราและบุหรี่ เพื่อจะได้นำไปใช้ในการเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการป้องกันตนเองจากสุราและบุหรี่ และการร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้า แล้วอธิษฐานขอการทรงนำจากพระเจ้า ทำให้เด็กมี

สมาธิ และพร้อมเปิดรับความรู้ใหม่ แม้ว่าสิ่งที่เรียนรู้ใหม่นี้จะมีเนื้อหาที่ยากสำหรับบางคน ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงนำเกมเข้ามาทำให้เด็กสนใจที่จะค้นหาคำตอบ และร่วมกันทำกิจกรรมที่โยงสู่คำสอนของศาสนา โดยให้ศึกษาจากพระคำของพระเจ้า เมื่อเด็กมีความรู้ก็ทำให้เด็กได้มีความมั่นใจในความรู้ของตน และเกิดความเข้าใจของตนไปพร้อม ๆ กับความสนุกสนานและสอดคล้องกับคำสอนกับของศาสนาที่พวกเขาศรัทธา ผลคือทำให้เด็กได้เรียนรู้ว่าสุราและบุหรี่เป็นอันตรายต่อตัวเขา ถ้าพวกเขาเข้าไปเสพสิ่งเหล่านี้ก็จะเป็นการทำลายพระวิหารของพระเจ้าด้วย ผู้วิจัยเห็นว่า ความรู้ที่เขาได้รับบวกกับคำสอนจากศาสนาที่เขายึดเหนี่ยวไว้นี้จะเป็นจุดที่จะส่งผลต่อการกระทำในอนาคตของเขาได้

**ขั้นตอนที่ 4 การสร้างทักษะการตัดสินใจ** เพื่อให้เด็กสามารถอธิบายขั้นตอนการตัดสินใจ และสามารถตัดสินใจจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้เหมาะสม ในขั้นตอนนี้การร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้า แล้วอธิบายของการทรงนำจากพระเจ้านั้น ทำให้เด็กผ่อนคลายและมีความพร้อมที่จะฝึกทักษะการตัดสินใจตั้งแต่ต้นจนจบ ผลจากการเรียนรู้ที่ได้ในครั้งนี้คือทำให้เด็กสามารถคิดวิเคราะห์จากกรณีศึกษา และคิดสะท้อนกลับมาได้ว่าควรเลือกทางใด โดยเด็กได้ทำความเข้าใจกับเนื้อหา แยกแยะผลดีผลเสียได้ และหาทางแก้ไขในผลเสียที่จะเกิดขึ้นจากการตัดสินใจได้นอกจากนี้เด็กยังสามารถเข้าใจคำสอนจากข้อพระคัมภีร์ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ซึ่งจะเป็นการเน้นย้ำให้เด็กสามารถนำมาประยุกต์ และวิเคราะห์แล้วนำมาใช้ประกอบในการตัดสินใจที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ และหากได้รับการชี้แนะทางที่เหมาะสมจากผู้ใหญ่ที่ดีก็จะสามารถเพิ่มเติมทักษะด้านนี้ได้ด้วย

**ขั้นตอนที่ 5 การสร้างทักษะการแก้ไขปัญหา** เพื่อให้เด็กสามารถอธิบายขั้นตอนการแก้ปัญหา และสามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้เหมาะสม ขั้นตอนนี้การร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้า แล้วอธิบายของการทรงนำจากพระเจ้านั้น ทำให้เด็กผ่อนคลายและมีความพร้อมที่จะฝึกทักษะการแก้ไขปัญหาตั้งแต่ต้นจนจบ ผลการเรียนรู้คือเด็กสามารถใช้ความคิดวิเคราะห์ สามารถรวบรวมปัญหาต่างๆ และคิดวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและเลือกวิธีการในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่กำหนดได้ อีกทั้งในการประยุกต์แนวคิดนั้น เมื่อนำตัวอย่างจากบุคคลในพระคัมภีร์ที่เคยประสบกับปัญหา เด็กสามารถมองเห็นภาพชัดเจนขึ้นและสามารถคิดสะท้อนกลับมาได้ว่าควรเลือกทางใดถึงจะดีสำหรับตนเอง และหากเกิดปัญหาที่เด็กต้องแก้ไขก็จะเป็นการฝึกทักษะด้านนี้ได้เช่นกัน

**ขั้นตอนที่ 6 การสร้างทักษะการปฏิเสธ** เพื่อให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจหลักการปฏิเสธ และสามารถปฏิเสธการชวนที่ทำให้ประพฤติไม่เหมาะสมได้ ในขั้นตอนนี้การร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้า แล้วอธิบายของการทรงนำจากพระเจ้านั้น ทำให้เด็กผ่อนคลายและมีความพร้อมที่จะฝึก

ทักษะการปฏิเสธตั้งแต่ต้นจนจบ ผลการเรียนรู้คือเด็กได้เรียนรู้ถึงความจำเป็นและสิทธิในการปฏิเสธที่ทุกคนสามารถทำได้ และสามารถใช้ความคิดวิเคราะห์ และคิดสะท้อนกลับมาได้ว่าควรใช้วิธีการใดในการช่วยปฏิเสธ ได้อย่างปลอดภัยและไม่เสียสัมพันธภาพ และมีมุมมองที่กว้างขึ้นจากในพระคัมภีร์แล้วสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในชีวิตจริงได้ แต่อย่างไรก็ตามแม้จะได้รับการฝึกฝนแล้ว แต่ก็ยังไม่ควรประมาทเนื่องจากทักษะนี้ผู้ที่สามารถพัฒนาไปได้อีกส่วนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับจิตใจที่เข้มแข็งของเด็กแต่ละคนด้วยเช่นกัน เพราะปฏิเสธไม่ได้ว่าเด็กวัยนี้ เห็นเพื่อนสำคัญที่สุด ถ้าเด็กยอมทำตามคำชักชวนที่ไม่ดีของเพื่อนก็จะนำพาสู่ความผิดพลาดได้เช่นกัน ดังนั้นอีกทางที่สำคัญคือเด็กต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดจากผู้ใหญ่ ไม่ควรปล่อยตามลำพังจนเกินไปหรือไว้ใจเด็กจนเกินไป ผู้ใหญ่ควรสังเกตพฤติกรรมและคอยให้คำแนะนำเมื่อมีโอกาสตามสมควร อีกทั้งการสอนในพระคัมภีร์จะมีส่วนสำคัญยิ่งเพราะผู้วิจัยเห็นว่าเด็กมีโอกาสศึกษาพระคัมภีร์อย่างสม่ำเสมอ สิ่งนี้จะช่วยเด็กได้อีกทางที่สำคัญ ทำให้พวกเขาได้รู้จักว่าควรจะปฏิเสธอย่างไรถึงจะไม่กระทบต่อสัมพันธภาพและตัวเองปลอดภัยได้

กล่าวสรุปโดยรวมในส่วนของการนำกิจกรรมด้านความเชื่อและความศรัทธาในศาสนาของเด็กที่ผู้วิจัยนำมาประกอบนั้น พบว่า เพลงที่เด็กเลือกมาขับร้องจะเป็นเพลงที่ส่งเสริมให้มีพลังใจ และไม่ท้อต่ออุปสรรค ส่วนเนื้อหาของเพลงส่วนใหญ่จะมาจากบางตอนของข้อความในพระคัมภีร์ ประกอบกับเนื้อหาที่ผู้วิจัยได้โยงไปถึงการสอนในพระคัมภีร์ที่มีอยู่แล้วนั้นทำให้เด็กเข้าใจถึงทักษะด้านต่างๆ มากยิ่งขึ้น อีกสิ่งคือการอธิษฐาน ผู้วิจัยเห็นว่าเด็กทุกคนตั้งใจ และสงบนิ่ง ทำให้รู้สึกถึงบรรยากาศของความเชื่อและความศรัทธาในศาสนาอย่างแท้จริง ทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยคิดว่ากิจกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและความเชื่อนี้มีส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้เชื่อในพระเจ้าได้เจริญในพระคำของพระองค์ เพื่อที่จะใช้ในการยึดเหนี่ยวจิตใจของทุก ๆ คนได้ดำเนินชีวิตอยู่อย่างมีความสุขโดยมีความเชื่อความและศรัทธาในศานานำทางนั่นเอง

ขั้นตอนที่ 7 การติดตามประเมินผล เชื่อมเขียน และกระตุ้นเตือน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนเด็กในเรื่องการป้องกันการเสพติดและบุหรี่และประเมินผล ขั้นตอนนี้ทำให้ผู้วิจัยพบว่า ความเชื่อและความศรัทธาในศาสนาของเด็กนั้นเป็นเกราะป้องกันภัยในพวกเขาได้เป็นอย่างดี อีกทั้งการเลี้ยงดูของศูนย์สงเคราะห์เด็กแห่งนี้ทำให้เด็กมีกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็ก ทำให้เด็กรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และได้ฝึกฝนการดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการเขียนเขียนนี้เองเป็นสิ่งจำเป็นที่ควรทำอย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นการแสดงออกถึงความจริงใจที่ผู้วิจัยมีให้กับเด็ก ที่ส่งผลให้เด็กมีกำลังใจ และทำให้เขารับรู้ได้ว่าผู้วิจัยต้องการให้พวกเขาปลอดภัยจากสุราและบุหรี่จริงๆ

### ส่วนที่ 3 ผลของการใช้รูปแบบทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาและบุหรื การสร้างคามภาคภูมิใจในตนเอง

หลังการทำกิจกรรม พบว่า เด็กมีคะแนนเฉลี่ยความภาคภูมิใจในตนเองเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการทำกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าเด็กมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้นหลังจากการทำกิจกรรม โดยอธิบายได้จากความภูมิใจในตนเอง ที่เพิ่มขึ้นนั้นเป็นความภาคภูมิใจในตนเองรู้สึกว่าคุณค่า ซึ่งเด็กได้เรียนรู้คุณค่าตัวเองมากขึ้นจากมุมมองของเพื่อนๆ เกิดความรู้สึกว่าคุณค่ามีประโยชน์เวลาอยู่ในกลุ่มเพื่อนและเกิดความเข้าใจตนเองมากขึ้น การที่เด็กมีความภาคภูมิใจในตนเองในเรื่องดังกล่าวเพิ่มขึ้นนั้น เป็นผลมาจากการที่เด็กได้เรียนรู้จากการทำงานร่วมกัน โดยมีเป้าหมายร่วมกันคือการทำบ้านเมืองให้สำเร็จ และได้เรียนรู้ว่าคุณค่าโดยการมองจากมุมมองของเพื่อน ทำให้มีความรู้สึกว่าคุณค่าต่อกลุ่ม ส่งผลให้มีทัศนคติที่ดี รวมทั้งมีความรู้สึกว่าคุณค่าและมีประโยชน์ต่อเพื่อนๆ ในกลุ่ม

กิจกรรมการประยุกต์แนวคิดที่ได้นำเอาข้อความในพระคัมภีร์ไปใช้ได้จริงเมื่อเด็กได้ศึกษาพระคัมภีร์ ได้ค้นพบว่าชีวิตของตนเองนั้นมีคุณค่ามากกว่าสิ่งของใด ๆ ในโลก ซึ่งสอดคล้องกับในพระธรรม 1 เปโตร บทที่ 1 ข้อ 18-19 ได้กล่าวว่าไว้ว่า “ท่านรู้ว่าพระองค์ได้ทรงไถ่ท่านทั้งหลายจากการประทุษร้ายอันสาหัสมิได้ ซึ่งท่านได้รับต่อจากบรรพบุรุษของท่าน มิใช่ไถ่ไว้ด้วยสิ่งที่เสื่อมสลายได้ เช่นเงินและทอง แต่ทรงไถ่ด้วยพระโลหิตประเสริฐของพระคริสต์ ดังเลือดลูกแกะที่ปราศจากตำหนิหรือจุดด่าง”

#### การสร้างทักษะการตัดสินใจ

หลังการทำกิจกรรม พบว่า เด็กมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการตัดสินใจเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการทำกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าเด็กมีทักษะการตัดสินใจสูงขึ้นหลังจากการทำกิจกรรม การที่เด็กมีทักษะการตัดสินใจในเรื่องดังกล่าวเพิ่มขึ้นนั้น เป็นผลมาจากการที่เด็กได้เรียนรู้จากการฟังบรรยายร่วมกับการฝึกวิเคราะห์และอภิปรายจากความรู้ที่ได้จากเรื่องของสุราและบุหรืทำลายชีวิตฉัน ทำให้เด็กได้ทราบและตระหนักถึงอันตรายจากสุราและบุหรืที่จะทำลายตัวเขาได้ ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อของเด็กที่ว่าร่างกายของเราคือพระวิหารของพระเจ้า จะพบได้จากในหนังสือพระธรรม 1 โครินธ์ บทที่ 6 ข้อ 19-20 กล่าวว่า “ท่านไม่รู้หรือว่า ร่างกายของท่านเป็นวิหารของพระวิญญาณบริสุทธิ์ซึ่งสถิตอยู่ในท่าน ซึ่งท่านได้รับจากพระเจ้า ท่านไม่ใช่เจ้าของตัวท่านเอง พระเจ้าได้ทรงซื้อท่านไว้แล้ว ด้วยราคาสูง เหตุฉะนั้นท่านจงถวายพระเกียรติแด่พระเจ้าด้วยร่างกายของท่านเถิด” อีกทั้งการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจากการให้โจทย์เพื่อวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของทางเลือกและสามารถเลือกตัดสินใจทางที่เหมาะสมได้เป็นกลุ่ม ทำให้เด็กสามารถนำไปใช้ได้ หากเกิดกรณีที่ต้องเลือกตัดสินใจกับตนเอง นอกจากนี้ได้มีการประยุกต์แนวคิดให้สอดคล้องกับ

ความเชื่อโดยการหาข้อความในพระคัมภีร์ที่ช่วยในการตัดสินใจเพื่อดึงข้อความจากพระคัมภีร์ที่เด็กศรัทธาออกมาใช้ได้

#### การสร้างทักษะการแก้ปัญหา

หลังการทำกิจกรรม พบว่า เด็กมีคะแนนเฉลี่ยทักษะแก้ปัญหาเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการทำกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าเด็กมีทักษะแก้ปัญหาสูงขึ้นหลังจากการทำกิจกรรม โดยอธิบายได้จากทักษะการแก้ปัญหาที่เพิ่มขึ้นนั้น เป็นผลมาจากการที่เด็กได้เรียนรู้จากการฟังบรรยายร่วมกับการฝึกวิเคราะห์และอภิปรายจากโจทย์กรณีศึกษา โดยหาปัญหา สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของทางเลือกและหาทางแก้ปัญหา ทำให้เด็กได้ฝึกฝนให้เกิดทักษะซึ่งสามารถนำไปใช้ได้หากเกิดปัญหากับตนเอง นอกจากนี้การได้ค้นหาจากตัวอย่างบุคคลในพระคัมภีร์ที่เขาเชื่อก็จะยังเห็นภาพชัดเจนขึ้นและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ซึ่งจากการทำกิจกรรมดังกล่าว ส่งผลให้เด็กเข้าใจถึงวิธีการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น

#### การสร้างทักษะการปฏิเสธ

หลังการทำกิจกรรม พบว่า เด็กมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิเสธเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการทำกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าเด็กมีทักษะการปฏิเสธสูงขึ้นหลังจากการทำกิจกรรม โดยอธิบายได้จากทักษะการปฏิเสธที่เพิ่มขึ้นนั้นจากการใช้คำพูดเพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ซึ่งเด็กสามารถเลือกใช้คำพูดหากเพื่อนสวประมาท สามารถเลือกใช้คำพูดหากเพื่อนชวนให้หนีเรียนเพื่อเกี่ยวข้องกับสุราและบุหรี่ พบว่าเด็กสามารถปฏิเสธหากเพื่อนหรือผู้ใหญ่ชวนให้เกี่ยวข้องกับสุราและบุหรี่ได้ และสามารถปฏิเสธในกรณีที่เพื่อนเข้าชวนให้เกี่ยวข้องกับสุราและบุหรี่ได้ การที่เด็กมีทักษะการปฏิเสธในเรื่องดังกล่าวเพิ่มขึ้นนั้น เป็นผลมาจากการที่เด็กได้เรียนรู้จากสอบถามประสบการณ์จริงจากผู้ที่เคยถูกเพื่อนชักชวนให้เกี่ยวข้องกับสุราและบุหรี่ ซึ่งพบว่า เด็กไม่กล้าปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน เพราะกลัวว่าจะเสียความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น นอกจากนี้มีการฝึกฝนทักษะเพิ่มเติมโดยสวมตัวแทนมาแสดงบทบาทสมมติโดยกำหนดสถานการณ์ให้ ส่วนด้านผู้ดูก็จะได้เห็นภาพสถานการณ์จำลองชัดเจนขึ้น ทำให้เข้าใจง่ายขึ้น อีกทั้งเพื่อให้สัมพันธ์กับความเชื่อของเด็กจึงได้ยกตัวอย่างพระคัมภีร์ขึ้น ทำให้เด็กสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ จากกิจกรรมดังกล่าวนี้จึงส่งผลให้เด็กเข้าใจถึงวิธีการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น

### ข้อเสนอแนะ

#### ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการจัดกิจกรรมการในครั้งนี้ ควรจะมีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติที่ฝังแน่น และมีการประเมินทักษะชีวิตในด้านต่างๆ ที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว หลังจากการจัดกิจกรรมไปเป็นระยะ ๆ เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น

2. ควรจะให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์สงเคราะห์ ที่มีหน้าที่ดูแลเด็กได้เข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้งด้วย เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจในการใช้ทักษะชีวิตเพื่อนำไปป้องกันการเสพยาและ บุหรี่ เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมให้แก่เด็กในศูนย์สงเคราะห์ ต่อไป

3. ในการจัดกิจกรรมผู้วิจัยควรมีเวลาให้กับเรื่องของเนื้อหา มากกว่านี้ เพื่อเด็กจะมีเวลา ในการค้นหาข้อความในพระคัมภีร์ด้วยตนเองก่อน และทำความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง

#### ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อเปรียบเทียบ ประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาและบุหรื

2. ในการศึกษาวิจัยควรเพิ่มระยะเวลาในการจัดกิจกรรมให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ชัดเจนและยั่งยืน

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมในการป้องกันการเสพยาและ บุหรี่ของเด็กในศูนย์สงเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. ควรศึกษาวิจัยด้านความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันการ เสพยาและบุหรื

5. ควรนำการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาและบุหรืไป ประยุกต์ใช้ในการป้องกันพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในด้านอื่น ๆ ต่อไป

6. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาและบุหรื โดยใช้ทฤษฎีเกี่ยวกับ พฤติกรรมอื่น ๆ